
ЛІТКЕВИЧ А.М.,
директор Бучанської
загальноосвітньої школи І-ІІІ
ступенів №4,
м. Буча, Україна

РОЛЬ ДИРЕКТОРА У СТАНОВЛЕННІ Й РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті представлені сучасні погляди на роль директора у становленні й розвитку інноваційного простору навчального закладу

Ключові слова: інноваційний простір, директор ЗНЗ, становлення і розвиток.

В статье представлены современные взгляды на роль директора в становлении и развитии инновационного пространства учебного заведения

Ключевые слова: инновационное пространство, директор ОУЗ, становление и развитие.

The article presents current views on the role of director in the formation and development of innovative space of the institution

Key words: innovative space, director of CEI, formation and development.

Постановка проблеми та її значення В умовах сьогодення соціальні та економічні трансформації в українському суспільстві призводять до суттєвих змін у сфері освіти: змінюються соціальні вимоги, соціальне замовлення, для виконання якого закладам освіти потрібно досягати більш високих, ніж раніше, результатів. Навчальні заклади одержали право вибору існуючих варіантів навчання. У зв'язку з цим процеси інноваційного розвитку закладів стають невід'ємною частиною їх життєдіяльності, а ідея розвитку – ключовою в ідеології нової освіти. Суспільна потреба в школах нового покоління вимагає особливої уваги до інноваційних процесів.

Аналіз досліджень та публікацій

У науковій літературі останнім часом приділяється велика увага питанням інноваційного розвитку закладів освіти та вдосконалення їх діяльності. Проблема інновацій широко і докладно розглянута в працях Н.І.Клокар, Є.М.Бачинської, Б.С. Гершунського, В.І. Загвязинського, В.В. Краєвського, Г.П. Новикова, В.А. Сластьоніна та ін. Структура інноваційних процесів досліджується А.А. Арламовим, В.І. Журавльовим, В.І. Загвязинським, В.С. Лазарєвим, Б.П. Мартиросяном та ін. Проблеми управління розвитком закладів освіти та їх аспекти розглянуто в працях Г.В. Єльнікової, Ю.А. Конаржеського, В.Ю. Кричевського, І.М.

Курдюмової, В.С. Лазарєва, В.І. Масло-ва, М.М. Поташника, В.П. Симонова, Д.А. Торопова, Т.Н. Шамової та ін. [1].

Метою статті є висвітлення ролі директора у становленні та розвитку інноваційного простору в загальноосвітньому навчальному закладі на прикладі Бучанської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №4.

Виклад основного матеріалу.

Кожний керівник прагне створити школу, яка буде відповідати вимогам сучасності. Пріоритетними завданнями інноваційного освітнього пошуку є досягнення нової якості освіти; її гуманізація та індивідуалізація, які, на думку В.Г.Кременя, дають змогу «максимально наблизити навчання і виховання кожної дитини до її сутностей, здібностей і особливостей» [7, 11]. Саме в гармонійному розвитку здібностей, обдарувань, фізичних і духовних сил дитячої особистості, а також у забезпеченні оптимальних зусиль в умовах інформаційного суспільства, у формуванні внутрішньої інтелектуально-моральної свободи школярів полягає стратегічна мета інноваційного закладу.

Моделювання інноваційного загальноосвітнього навчального закладу дає змогу вирішувати такі завдання:

- сприяти постійному вдосконаленню національної системи загальної середньої освіти;
- покращувати якість шкільної освіти;

- здійснювати пошук ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг.

Щоб вирішувати вищезазначені завдання, школа повинна мати висококваліфікованих педагогів, високий рівень матеріально-технічного забезпечення, упроваджувати і застосовувати інноваційні педагогічні та інформаційно-комунікаційні технології.

Мету, завдання та шляхи їх вирішення покладено в основу розробленої мною Концепції розвитку школи. Можливо саме з неї розпочато шлях становлення і розвитку школи майбутнього – школи успіху, яка є інноваційним простором для учнів, учителів та батьків.

У своїй діяльності опираюся на основні положення Конституції України, Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні», Положення про загальноосвітній навчальний заклад, Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності та інші законодавчі та нормативні акти, що регламентують діяльність закладу.

Вважаю, що справжні духовні цінності не потребують особливих матеріальних умов або умов місця і часу для того, щоб людина могла їх сповідувати і жити за законами суспільства і природи. Освіта дає людині шанс на самореалізацію в умовах ринку і громадянського суспільства, робить її спроможною вибирати й приймати на себе відповідальність за власну долю і власні вчинки. Тобто освіта носить творчий характер і повинна стати основою нового мислення: учні мають навчитися здобувати знання, навчитися працювати, навчитися жити. Але будь-яка наука має бути успішною.

На мою думку, успішна сучасна школа – це школа, яка цікава учням, батькам, учителям. Тільки в такій школі дитина стає лідером, людиною з активною життєвою позицією, яка не тільки бачить проблеми навколишнього життя, а й уміє їх визначити, знайти шляхи їх розв’язання.

Успішна школа – це школа щасливого дитинства! Школа успіху – школа майбутнього. Саме ці слова стали сьогодні девізом для Бучанської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №4. Звичайно, кожен успіх має свої секрети.

Не секрет, що високоякісна освіта – це запорука високорозвиненої країни, а гарантом якості освіти є вчитель – професіонал. Недарма існує вислів: «Є хороший учитель – є майбутнє в державі». Тому завдання вчителя – навчати дітей думати, розуміти суть речей, сформувати компетенції, яких потребує сучасне життя, сприяти саморозвитку та самоосвіті, раціональній, продуктивній, творчій праці. Сьогодні не максимум знань, а їх мобільність і гнучке пристосування до шкільних умов роблять педагога придатним до педагогічної діяльності. Учитель має бути носієм широкого спектру загальнолюдських цінностей. Колектив школи сьогодні: 85 педагогів, які навчають 1464 учні школи (48 класів). Педагогічний колектив має досить сталий якісний склад, у 2014/2015 році – спеціалістів вищої категорії – 26, спеціалістів першої категорії – 9, спеціалістів другої категорії – 16, спеціалістів – 34. Звання “Учитель-методист” мають 14 педагогів, “Старший учитель” – 11, “Заслужений учитель України” та науковий ступінь кандидат педагогічних наук – 1. Знаком “Відмінник освіти України” відзначено 15 педагогів, «Василь Сухомлинський» – 2 педагога. Колектив потенційно потужний, тому і завдан-

ня для такого колективу мають бути відповідними.

Видатний педагог В.О. Сухомлинський писав, що немає людей більш допитливих, невгамовних, більш одержимих думками про творчість, як учителі [12]. Зміни, які відбулися в освітньому середовищі школи і держави, знайшли своє відображення і в науково-методичній роботі. Система методичної роботи покликана задовольняти, в першу чергу, потреби розвитку навчального закладу в інноваційному просторі, а також інтереси педагогічного колективу в підвищенні свого фахового рівня відповідно до сучасних вимог психолого-педагогічної науки, сприяти розвитку творчого потенціалу вчителів. На думку Н.І.Клокар, готовність вчителя до інноваційної діяльності повинна проходити через формування професійного духу, самосвідомості, мистецтва рефлексії, глибокого переконання у необхідності працювати в інноваційному режимі. До структурних компонентів готовності вчителя вона відносить мотивацію, знання про предмет та способи діяльності, а також професійні навички та вміння [6].

У науково-методичній роботі закладу добираються форми, які активізують творчу ініціативу вчителів, забезпечують високий рівень засвоєння ними сучасних теорій та педагогічної майстерності. З цією метою проводяться педагогічні консилиуми, методичні ринги, психолого-педагогічні тренінги, майстер-класи, творчі портрети, нестандартні форми педагогічних рад. Завдання педагогічної ради вбачаю не тільки в об'єднанні зусиль на розв'язання проблем навчально-виховного процесу в школі, а й у визначенні цілей і перспектив діяльності педагогічного колективу, сприяння у впровадженні в роботу

вчителів досягнень психолого-педагогічної науки, інновацій та передового досвіду навчання і виховання учнів. В основі проведення педагогічних рад лежать ділові ігри, тренінги, панельні дискусії, які значно активізують пізнавальну діяльність учителів, оскільки вимагають певної теоретичної підготовки та уміння застосувати знання на практиці.

Тільки в умовах інноваційного середовища можливо сформулювати вчителя-дослідника та новатора. У школі налагоджена робота Школи педагогічної майстерності (керівник Ковалик І.М., учитель світової літератури, спеціаліст вищої категорії, «учитель-методист»), яка уже працює не лише для педагогів школи, а й для педагогів міста. Не полишені увагою і молоді спеціалісти - працює Школа молодого вчителя (керівник Лисяк Т.І., учитель фізики, учитель вищої категорії, «учитель-методист»).

Методична робота в закладі проводиться в системі, тому дає результати. Учителі школи проводять семінари-практикуми не тільки на рівні міста, а й на рівні області та України.

Лише успішний учитель може виховати успішного учня. Завдяки інноваційній діяльності, застосуванню новітніх технологій та ІКТ учителі Ковалик І.М., Яблонська Л.Б., Новикова Н.В., Рудницька О.А., Кожем'яко С.А., Фалько В.В. протягом останніх 5-ти років стали переможцями та лауреатами Всеукраїнських конкурсів «Учитель року» та «Класний керівник року». Переможцем міського конкурсу стала Макарова І.М. у номінації «Кращий кабінет початкової школи», призерами – Жучкова В.М. у номінації «Кращий кабінет математики», Соболь О.Г. «Кращий кабінет психології», Решетнік О.А. у номінації «Кращий кабінет біології», Ситник Г.М. у номі-

нації «Кращий кабінет історії», Ковалик І.М. у номінації «Кращий кабінет світової літератури». Призером обласного конкурсу бібліотекарів стала Мельникович Л.В. у номінації «Компетентний читач».

Учителі беруть активну участь у педагогічних виставках. Творчі добробки вчителів Ющенко Л.І., Клокун Л.М., Яблонської Л.Б., Петренко А.М., Макарової І.М., Новикової Н.В. внесено до анотованого каталогу «Освіта Київщини: творчі здобутки, перспективні педагогічні ідеї та технології».

Бучанська ЗОШ І-ІІІ ступенів №4 є опорним закладом передового педагогічного досвіду з предметів художньо-естетичного циклу. З 2010 по 2012 роки на базі навчального закладу працювала ОШППД Новикової Н.В., Фурлета А.Б. з теми: «Використання сучасних технологій навчання в процесі викладання дисциплін художньо-естетичного циклу». У 2013 році розпочала роботу ОШППД Новикової Н.В. з теми: «Методична система формування компетентностей учнів у процесі викладання музичного мистецтва».

Створення та впровадження нового в навчально-виховний процес закладу відбувається в результаті інноваційної діяльності. Педагогічні інновації дослідники розглядають як результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних рішень різноманітних педагогічних проблем [8,7]. Прямим продуктом творчого пошуку можуть бути нові навчальні технології, оригінальні виховні ідеї, форми і методи виховання, нестандартні підходи в управлінні. Побічним продуктом інновацій як процесу творчої діяльності є зростання педагогічної майстерності вчителя й керівника, рівня його культури, мислення, світогляду [3,7].

Розвивальний тип управління школою – це інноваційна альтернатива

функціонуючого типу. З метою якісної реалізації поставлених завдань у закладі створені необхідні організаційно-педагогічні умови інноваційної діяльності. Упродовж 2008-2013 років традиційне освітнє середовище школи змінили освітні проекти та експериментально-дослідницька діяльність. Це дає можливість розкрити потенціал не тільки дитини, а й педагога.

У школі працює 9 класів за науково-педагогічним проектом «Росток». Продовжено експериментально-дослідницьку роботу «Науково-методичні основи використання засобів ІКТ у навчально-виховному процесі в середовищі «1 учень – 1 комп'ютер» на базі шкільних нетбуків» (4 класи). З вересня 2013 року розпочато впровадження науково-педагогічного проекту «Інтелект України».

Дослідно-експериментальна робота не втамувала жагу педагогів до інновацій. Прагнення до змін у методах, формах викладання та виховання підвищили зацікавленість педагогів у різноманітних проектах. Цікавою для дітей виявилася участь у Міжнародному освітньому проекті для шкільної молоді та дорослих «Освіта для сталого розвитку в дії». Проект реалізується благодійною організацією «Учителі за демократію і партнерство» (Україна) та «Глобальний план дій» (Швеція) за підтримки Агенції з питань розвитку співпраці SIDA (Міністерство закордонних справ Швеції). Педагогами школи створено довготривалі проекти «Я – українець», «Буча – місто моє», «Історія становлення та розвитку школи».

У школі існує система організації та визначення допрофільної і профільної підготовки учнів, що враховує моніторинг навчальної діяльності та перспективний розвиток профільного навчання. Підтвердженням якісної

допрофільної підготовки старшокласників є успішне продовження навчання за обраними раніше профілями: математичним, художньо-естетичним та профілем іноземної філології. Після закінчення школи переважна більшість учнів обирає вищі навчальні заклади відповідно до обраних профілей. Так, випускники класів математичного профілю вступають до технічних вузів, іноземної філології - надають перевагу спеціальностям філологічних напрямів. Майже 80% випускників класів художньо-естетичного профілю, вступають до мистецьких закладів України. Школа отримує подяки за якісну підготовку випускників від провідних вузів України.

При управлінні інноваційними процесами в закладі головне місце відводиться контролю за результатами здійснення навчально-виховного процесу. На сьогодні критерієм, який визначає реальний рівень навчальних досягнень випускників, є результати зовнішнього незалежного оцінювання. Адміністрація школи веде постійний моніторинг успішності наших випускників. Результат не завжди радує, проте з кожним роком відбувається прогрес.

У школі також проводиться вибіркового контролю за результатами семестру, цілісний - за результатами навчального року. Проводиться моніторинг успішності, якості знань учнів, а також якості та результативності викладання предметів учителями. Результати моніторингу обговорюються на засіданнях методичних комісій, нарадах при директорові. Важливо, що можна побачити не тільки старанність у навчанні учнів, а й роботу педагога. Контрольні зрізи та державна підсумкова атестація дають можливість побачити розбіжності в оцінюванні педагогами учнів.

Наші учні є переможцями Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових дисциплін, переможцями захисту наукових робіт Малої академії наук, творчих та мистецьких конкурсів, мають високі спортивні досягнення.

Результати самі собою не приходять. У 2009 році проведено аналіз участі та результативності учнів в олімпіадах з базових дисциплін, ряд заходів (панельна дискусія, педагогічна рада, майстер-клас) для з'ясування недоліків у підготовці дітей до олімпіад та напрацьовано шляхи подолання проблеми. На сьогодні результат участі учнів у Всеукраїнських олімпіадах з базових дисциплін прогнозований.

Найвищих результатів досягла Леся Ковалик - бронзовий призер 18 Міжнародної олімпіади юних біологів (Канада, 2007), Золота медаль на Пекінському Міжнародному юнацькому конкурсі науково-технічної творчості (*Китай*, 2007). Сьогодні Леся Іванівна готує учнів школи до Всеукраїнських олімпіад з біології.

У 2012/2013 навчальному році було започатковано шкільну церемонію нагородження переможців міських та обласних олімпіад, конкурсів, конкурсу-захисту дослідницьких учнівських робіт МАН «Ключ до успіху - 2014». Найвищі нагороди - знак «Ключ до успіху» - отримали: переможець III етапу Всеукраїнської олімпіади з фізики Остапенко Іван.

Робота в інноваційному середовищі неможлива без володіння комп'ютером.

Сьогодні комп'ютерами забезпечені адміністрація, бібліотека, кабінет психолога, методичний кабінет, маємо 4 комп'ютерні класи з 37 комп'ютерами (загалом у школі 57 комп'ютерів), 10 проекторів, 4 інтерактивні дошки, 6 екранів, 10 принтерів, сканери, 10 телевізорів на 34 кабінети. Усі комп'ютери

підключено до Інтернету та об'єднано в єдину шкільну мережу. Окрім того, 3 кабінети, у яких працюють за моделлю «1 учень – 1 комп'ютер», оснащені мультимедійними комплексами та мережевим обладнанням для роботи учнів зі своїми нетбуками. З 2012 року в шкільній бібліотеці оснащено інформаційний центр, обладнано місця для роботи в мережі Інтернет учнів та вчителів. З 2010 року школа оснащена відеоспостереженням.

За останні 5 років закінчили курси «INTEL® – навчання для майбутнього» та отримали сертифікати 31 учитель, володіють комп'ютером 67% колективу. Приємно, що прагнення до використання інноваційних комп'ютерних технологій є майже в усіх членів колективу.

Результат роботи вчителів – це їхні вихованці. Їх у школі з кожним роком більше. Вони допитливі, непосидючі. Зацікавити дитину, задати тон навчання в школі – це найважливіше. Діти повинні усвідомлювати, що навчання – це потреба життя, необхідність, «повітря, без якого не можна дихати». Саме для того почалася співпраця з Інститутом обдарованої дитини НАПН України. Проаналізовано наукові дослідження та досвід підготовки вчителів до класного керівництва в історико-педагогічному контексті, розглянуто основні вимоги до їх знань і вмінь [3]. Проведено моніторинг діяльності класного керівника, ознайомлення з організаційно-методичними засадами підвищення рівня психолого-педагогічної компетентності класних керівників. Моніторинг освітньої діяльності, модернізація контролюючої та діагностуючої діяльності управління школою привели нас до використання діагностично-проектуючого комплексу «Універсал» та діагностично-аналітичної програми «Персонал».

Діагностично-проектуючий комплекс (ДПК) «Універсал» – комп'ютерна програма, розроблена на основі інноваційних освітніх авторських технологій проектування особистісного розвитку учнів загальноосвітніх навчальних закладів та експериментально апробована на всеукраїнському і регіональних рівнях (наказ Міністерства освіти і науки від 28.09.2001 р. №665) у 116 навчальних закладах України. Програма рекомендована МОН України (наказ МОН України від 06.07.07р №580) до широкого використання в загальноосвітніх навчальних закладах за умови спеціальної підготовки педагогів та практичних психологів до роботи за новою виховною системою «Психолого-педагогічне проектування соціального розвитку учнів загальноосвітніх навчальних закладів».

Діагностично-проектуючий комплекс створений на основі восьми взаємозалежних і взаємодоповнюючих психолого-педагогічних технологій, що створюють цілісну систему. Діагностика, аналіз, конструювання, програмування, моделювання, планування, творення є модулями програми. Вони допомагають адміністрації та класним керівникам створити свою систему виховної роботи в класі, у школі для задоволення потреб кожного учня. Підводять до сприйняття учня як особистості. Програма передбачає клопітку роботу не одного дня, а року, навіть кількох. Проте ця програма значно полегшує роботу класного керівника щодо планування роботи з дітьми, створення належного психологічного клімату в колективі, проектує корекційно-виховні та навчальні сценарії з особистісно-розвивальним змістом.

Діагностично-аналітична комп'ютерна програма «Персонал» створена для психологічної діагности-

ки та аналізу особистісного розвитку кадрового складу, а також для індивідуальних та групових психологічних консультацій. Програма відкриває можливість не тільки управлінцям пізнати колектив, а й самим учителям визначити свої інтелектуальні можливості, рівень світогляду, скоригувати міжособистісні стосунки в колективі, створити професійний портрет, а також визначити спрямованість особистості.

Інноваційна діяльність дає змогу по-іншому організувати виховну роботу в закладі. Будь-який урок, позакласний захід, що проводиться в школі, повинен об'єднуватися метою потреби пізнання. Все, що відбувається в школі, повинно сприяти пізнанню, сприяти розвитку дитини. Саме тому кожному заходу передують планування роботи. Саме тому рівень проведення заходів за останні три роки зріс. На високому рівні проводяться у школі предметні декади. Кожна декада закінчується святом, змаганням. Найпопулярнішими в дітей є КВК (фізико-математичні дисципліни), «Парад країн» (іноземні мови, світова література), «Подорож у часі» (історія) та інші. Предметні декади дають можливість розвивати інтерес у дітей до предметів, бажання більше знати позапрограмовий матеріал, самим здобувати знання, а також відкривають для вчителів талановитих, здібних, обдарованих дітей. Вони також допомагають учням у виборі предметів для участі у Всеукраїнських олімпіадах з базових дисциплін. Важливо, щоб дитина брала участь в олімпіадах, була членом МАН. Саме там вона навчається самостійно оволодівати знаннями, поглиблювати їх, відстоювати свою особисту думку в дослідженнях. Перемагати завжди важко, але це і фортуна, і випробування на міцність знань.

В інноваційному просторі є великі можливості. У школі систематизовано роботу шкільних гуртків, проводять свою роботу гуртки Бучанського центру позашкільної роботи та Бучанської дитячо-юнацької спортивної школи. Враховані всі напрямки розвитку дитини та побажання учнів і їх батьків. Вихованці гуртків постійно беруть участь у фестивалях, конкурсах, концертах, пишуть творчі роботи, малюють. Тільки в 2013 році вони взяли участь у 28 конкурсах, 10-ти різних акціях, 6-ти напрямках спортивних змагань. При школі діє художня студія «Арт». Наші художники отримали нагороди від Міністра освіти і науки, молоді та спорту Д. Табачника за перемогу в конкурсі «Космічна Одісея», спортсмени-футболісти стали призерами обласного змагання «Футбольні надії Київщини». Шкільний театр «Овація» (керівник Ковалик І.М.) – перші помічники у проведенні шкільних свят, а також постійні учасники конкурсів Росзарубіжцентру: «Что за прелесть эти сказки», «Скажи: которая Татьяна?», відкритих заходів, присвячених 200-річчю Царськосільського ліцею, у якому навчався О.С.Пушкін.

Школа майбутнього є державно-громадським загальноосвітнім закладом, у якому активну роль відіграє громадське самоврядування. У 2008 році засновано організацію учнівського самоврядування «Сузір'я майбутнього», яка діє на підставі Статуту та має свою структуру. Організація учнівського самоврядування (ОУС) є генератором багатьох ідей у школі: проведення акцій милосердя, творчих зустрічей, активної участі у проектах, організації культурно-масових заходів. Учні ведуть активну громадську роботу, відстоюють свою думку, беручи участь у Вільній трибуні. Вільна трибуна для старшокласників – це 5

хвилин для обговорення теми тижня та своєї позиції щодо певного питання. Вона проходить щочетверга в спеціально відведеному місці школи.

Ще одним постійно діючим органом громадського самоврядування є рада школи, що спрямовує зусилля педагогічного, учнівського колективів, батьків та громадськості на формування позитивного іміджу закладу та демократичного стилю управління, розширення колегіальних форм управління навчальним закладом. З метою посилення ролі батьків в управлінні навчально-виховним процесом діє загальношкільний батьківський комітет. Двічі на рік проводяться батьківські конференції, метою яких є не лише педагогічна освіта батьків, психологічне консультування, а й залучення їх до інноваційних процесів у школі. Чим більше інформовані батьки, тим легше працювати в інноваційному просторі. Школа плідно співпрацює з батьківським колективом.

З метою створення сприятливого розвивального середовища в закладі співпрацюємо з вищими навчальними закладами: Університетом «КРОК», Інститутом обдарованої дитини НАПН України, Національним університетом державної податкової служби України, громадською організацією «СТОП» та «Відгук», Росзарубіжцентром, інститутом дизайну імені Сальвадора Далі. Учні школи запрошували на заходи, семінари, вони брали активну участь у ділових іграх.

Напрацьовані ідеї і результати починають виходити за межі школи, що, безумовно, впливає на позитивний

імідж закладу в місті, його привабливість для батьків, учнів, учителів. Школа відзначена дипломом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Національної академії педагогічних наук України у номінації «Сучасні заклади освіти – 2014» за вагомий внесок у розвиток національної освіти.

Цілком упевнена, що творчість, співтворчість, рівень взаємодії, спілкування між учителями, учнями та батьками залежить від стилю управління навчальним закладом. Інноваційна діяльність потребує творчості. Надихати людей на творчість – найважливіший обов'язок керівника.

Завдяки розвитку інноваційного простору для школи відкрито багато можливостей: проводити дослідницьку роботу, створювати сприятливі умови для просування творчих ідей, упроваджувати системні інновації в практику роботи.

Усяка робота має бути системною та плідною. На даному етапі школа – піонер в інноваційному русі, перша у вирії цікавих подій. У невеликому місті роботу школи загалом та кожного вчителя окремо знають і оцінюють. Закономірним є те, що за останні три роки зросла якість знань та успішність учнів, з'явився дух патріотизму, любові до рідної школи, бажання вчитися краще, знати більше, бути попереду, а бажаючих навчатися в школі все більше. Але ж це нормально, адже ми живемо, щоб вчитися! Досягає успіху той, хто вимогливий до себе, хто знає, що і як потрібно робити. Людина, яка налаштована на успіх, і є успішною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Базелюк В.Г. Особливості інноваційного розвитку закладів освіти у контексті європейських освітніх цінностей / Наукові записки НДУ ім. М.Гоголя. Психолого-педагогічні науки. - 2011, №2. [Електронний-ресурс] http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nzspp/2011_2/mtp/mtp6.pdf
2. Бачинська Є.М. Механізм формування інноваційного освітнього простору в регіоні /Є.Бачинська// педагогіка і психологія. - № 1 (54). - 2007. - С.79-88.
3. Бачинська Є.М. Організаційно-методичні засади підготовки вчителів до класного керівництва в системі підвищення кваліфікації: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 /Є.М.Бачинська; Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти АПН України. - К., 2004. - 20 с. - укр.
4. Даниленко Л.І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи / Л.І.Даниленко. - К.: Логос, 2002. - 140с.
5. Інноваційна освіта: підручник для директора / Т.Ковальова. - К.: Вид. «Плеяда», 2005. - 120 с.
6. Клокар Н.І. Психологічно-педагогічна підготовка вчителя до інноваційної діяльності: Дис. ... канд.пед.наук: 13.00.04 /Інститут педагогіки і психології проф.освіти АПН України. - К., 1997. - 227 с.
7. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти / В.Г.Кремень. - К.: Грамота, 2005. - 447с.
8. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи / [за ред. В.Ф.Паламарчук, І.Г.Єрмакова]. - К.: Освіта. - 1994. - 88с.
9. Положення про порядок здійснення інноваційної діяльності від 07.11.2000 р. №522
10. Сластенин В.А. Педагогика: инновационная деятельность / В.А.Сластенин, Л.С.Подымова. - М.: ИЧП «Издательство Магистр», 1997. - 224с.
11. Як зробити школу успішною: практичні кроки / упоряд. В.Зоц. - К.: Шкільний світ, 2007. - 128 с. - (Б-ка «Шк. Світу»)
12. Традиційні ресурси Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В.О.Сухомлинського. [Електронний ресурс]
13. http://www.dnrb.gor.ua/electronic_resouces/tra_res

ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Bazelyuk V.G. Osoblivosti Innovatsiynogo rozvitku zakladiv osviti u konteksti Evropeyskikh osvithnkh tsinnostey / NaukovI zapiski NDU Im. M.Gogolya. Psihologo-pedagogichni nauki. - 2011, #2. [Elektronniy-resurs] http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nzspp/2011_2/mtp/mtp6.pdf
2. Bachinska E.M. Mehanizm formuvannya Innovatsiynogo osvithnogo prostoru v regionI /E.Bachinska// pedagogika I psihologiya. - # 1 (54). - 2007. - S.79-88.
3. Bachinska E.M. Organizatsiyno-metodichni zasady pidgotovki vchitellv do klasnogo kerivnitstva v sistemI pidvischennya kvalifikatsiyi: Avtoref. dis... kand. ped. nauk: 13.00.04 /E.M.Bachinska; Tsentr. In-t plislyadiplom. ped. osviti APN UkraYini. - K., 2004. - 20 s. - ukr.

4. Danilenko L.I. *Modernizatsiya zmlstu, form ta metodiv upravlinnskoYi dlyalnostI direktora zagalnoosvItnoYi shkoli* / L.I.Danilenko. – K.: Logos, 2002. – 140s.
5. *Innovatslyna osvIta: pldruchnik dlya direktora* / T.Kovalova. – K.: Vid. «Pleyada», 2005. – 120 s.
6. Klokar N.I. *PsihologIchno-pedagogIchna pldgotovka vchitelya do InnovatslynoYi dlyalnostI: Dis. ... kand.ped.nauk: 13.00.04 /Institut pedagogIki I psihologIYi prof. osvIti APN UkraYini.* – K., 1997. – 227 s.
7. Kremen V.G. *OsvIta I nauka v UkraYini – Innovatslyni aspekti* / V.G.Kremen. – K.: Gramota, 2005. – 447s.
8. *PedagogIchnI Innovatslyni: IdeYi, reallYi, perspektivi* / [za red. V.F.Palamarchuk, I.G.Ermakova]. – K.: OsvIta. – 1994. – 88s.
9. *Polozhennya pro poryadok zdlysnennya InnovatslynoYi dlyalnostI vId* 07.11.2000 r. #522
10. Slastenin V.A. *Pedagogika: innovatsionnaya deyatel'nost* / V.A.Slastenin, L.S.Podyimova. – M.: IChP «Izdatel'stvo Magistr», 1997. – 224s.
11. *Yak zrobiti shkolu uspIshnoyu: praktichni kroki / uporyad. V.Zots.* – K.: ShkIl'niy osvIt, 2007. – 128 s. – (B-ka «Shk. osvItu»)
12. *Traditslyni resursi DerzhavnoYi naukov-pedagogIchnoYi biblioteki UkraYini Im. V.O.Suhomlinskogo.* [Elektronniy resurs]
13. http://www.dnpb.gor.ua/electronic_resousces/tra_res